

לא לתת ליוזמת טראמפ לרדת מסדר היום

written by מאיר בן שבת | 27.03.2025

ראש הלשכה המדינית של חמאס, ח'אלד משעל, טען השבוע כי חידוש הלחימה ברצועת עזה לא נעשה לצורך לחץ במשא ומתן, אלא כהמשך מסע הנקמה של ישראל על מתקפת ה-7 באוקטובר וכדי לממש את תכנית העקירה של האוכלוסייה הפלסטינית.

הוא האשים כי התוקפנות הישראלית בִּגְיֹבֵי ממשל טראמפ נועדה לבסס את עליונותה האזורית של ישראל וקרא לתגובה ערבית-אסלאמית שתכלול גם מאבק מדיני והסברתי, שידחה את רעיון "העקירה".

ואולם, שיטת-הפעולה של ישראל מאז חידוש הלחימה, מלמדת כי היא מכוונת דווקא לקדם את המשא ומתן ולחלץ מחמאס עסקה מוגבלת נוספת שתביא לשחרור עוד חטופים, בלי להתחייב על סיום המלחמה. הפעולות שנעשות במסגרתה משרתות גם את המטרות הנוספות של המלחמה בִּמְיֻטוּט שילטון חמאס והשמדת יכולותיו בִּיְסִיעוֹ להכשיר את הדרך לקראת ההתקפה הרחבה יותר, כשיוחלט לבצעה.

על רקע המהלכים הצבאיים, דווקא ההחלטה "הביורוקרטית" שקיבל הקבינט לביטחון לאומי על הקמת מנהלת להגירה מרצון של תושבי עזה, אמורה לרמז על הכיוון האסטרטגי שבו ישראל צועדת ביחס לעזה. כיוון שמעורר דאגה עמוקה בחמאס וממשיך לטלטל חלק מהמנהיגים באזור.

בראייתה של ישראל, הקמת המנהלת היא צעד חיוני בראש ובראשונה כדי להבטיח שיוזמת טראמפ לא תרד מסדר היום, אך גם כדי לתרגם את הרעיון החזוני לתוכנית מעשית.

יוזמת טראמפ משרטטת עבור ישראל את תמונת-הסיום שאליה היא צריכה לשאוף ביחס לעזה: פירוז מוחלט של אזור זה מיכולות צבאיות (כוח לוחם, נשק, אמצעים ויכולת ייצור), הפקעה מוחלטת של השלטון מידי חמאס ומיטוט התשתית הארגונית שלו והמרכיב השלישי-ההגירה מרצון של התושבים מעזה החרבה למדינות שבהן יוכלו לחיות בתנאים נאותים.

אין צורך להעמיד פנים. התמיכה ביוזמה לא נובעת מדאגה לתושבי הרצועה. לאחר הטבח המפלצתי ב-7 באוקטובר, אירועי המלחמה והעדויות המצמררות מהחטופים ששבו, אין לצפות לכך. לפחות לא מאזרחי ישראל. אם השיקול ההומניטארי יסייע בהשגת ההסכמה הבינלאומית למהלך בִּלְאֵי נטען נגדו.

כך או אחרת, ההודעות העקביות שיוצאות מהבית-הלבן על דבקתו של הנשיא טראמפ בחזונו ועל דחיית יוזמות אחרות שהועלו מצד מדינות ערב, מלמדות על רצינות כוונותיו. כך גם התבטאותו השבוע של היועץ לביטחון לאומי בִּמְיֻק וולץ, לפיה מדובר ברעיון "מעשי מאוד". בתקשורת הערבית דווח גם על מסרים שהועברו למצרים (שיתכן כי קשורים ליוזמה זו) בעקבות

פגישות שקיים נשיא האמירויות בבית הלבן. על הרקע הזה ישראל מצידה חייבת לעשות את כל הנדרש לקידום היוזמה, רצוי בפרופיל נמוך ותוך השארת ההובלה בידיים אמריקניות.

קשה להעריך את מידת המוטיבציה שקיימת בקרב תושבי עזה ביחס לאופציה זו. יש להניח כי היא מושפעת מהמצב בשטח: עוצמת הלחימה, מצב התשתיות האזרחיות, זמינות והיקף הסיוע ההומניטארי, מרמת האופטימיות באשר לסיכויי שיקומה של עזה, מהחלופות הרלוונטיות מחוץ לעזה וממורכבות היישום. סקר שפורסם אשתקד על ידי מכון מכון PSR בראשות ד"ר ח'ליל שקאקי מצא כי למעלה מ-40% מתושבי הרצועה בגילאי 18-29 מעוניינים בהגירה. ואולם, בתקופה שבה נערך הסקר, אופציה זו היתה תיאורטית ואפשר להעריך שמשתתפי הסקר ביקשו לבטא בעיקר את התיסכול ומשאלת הלב. כך או אחרת, בחסות היוזמה האמריקנית ומול ההזדמנויות החדשות שנפתחות במזרח-התיכון החדש נכון לקדם פתרונות עבור אלה שמשוועים כבר עתה לעזוב את עזה המדממת, אך לכודים בה. קיומו של נתיב כזה, יחד עם קולות הביקורת שהחלו להישמע בשטח (גם אם בווליום נמוך) בצד המהלכים הצבאיים והאזרחיים של ישראל, ישרתו גם את הרצון להגביר לחץ על חמאס. כאשר נראה בשטח פעילות אקטיבית של ארגון הטרור נגד זאת, נדע כי זה באמת מאיים עליו. כרגע, לפחות בראיית ההנהגה ברצועה, זהו עוד איום תיאורטי, שהסכנה ממנו נובעת מעצם העלאתו ומהיותו חסם ליוזמות אחרות ולא מסיכויי מימוש.

כך או אחרת, מבחינתה של ישראל, גישתו המפוכחת של הנשיא טראמפ מספקת הזדמנות היסטורית נדירה לשינוי יסודי ברצועת עזה. שינוי שישתלב במהלך הגדול ליצירת סדר אזורי חדש. אסור לתת לכך לשקוע בסבך הבעיות האחרות שממלאות את סדר יומינו.

פורסם בישראל היום, בתאריך 27.03.2025.